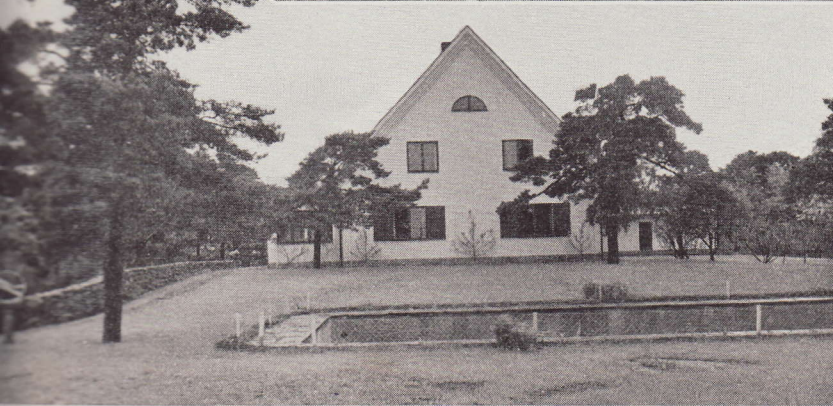

Ett par exteriörer av Berghem, direktör och fru Erik Wijks vackra Särö-hem.

GUSTAF MUNTHE

BERGHEM

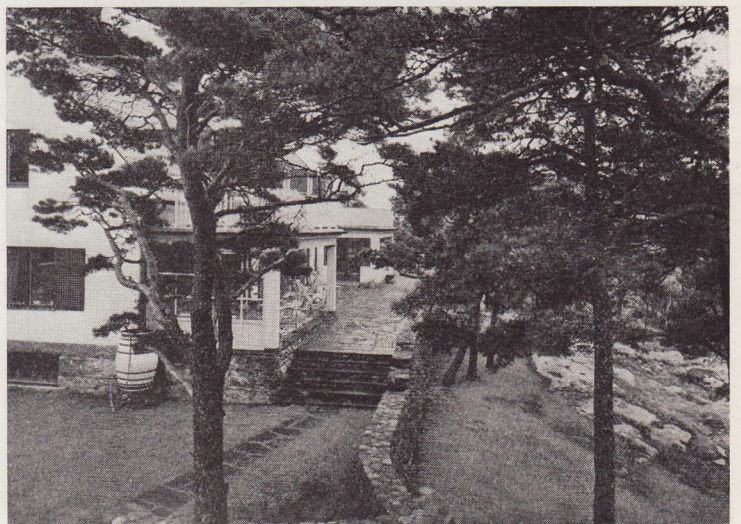
NAMNET SÄRÖ har en särskild klang för alla gamla göteborgare. Särö är mera göteborgskt än Göteborg själv. Stockholmarna tro ofta, att Särö är en mer eller mindre mondän sommarbadort och resa kanske dit för att finna lyxhotell och ett mondänt badortsliv. Men kommer man med sådana tankar, blir Särö en bitter besvikelse. För främlingen, som är hänvisad till sig själv, har Särö ingenting att bjuda. Det finns ett litet hotell, där han möjligen, om det råkar finnas någon plats, kan skaffa sig mat för dagen och rum för natten, men där han från sitt fönster inte ens kan se en skymt av något vatten. Och vill han bada, ja, då är praktiskt taget den enda chansen att stänga in sig i ett gammalt ruckel till herrbadhus. Han skall inte tro, att han för den skull kommer i dåligt sällskap. Det finns i badhuset en liten hytt, på vars enkla bräddörr man spikat fast en kunglig krona, dymedelst markerande den ende av de badande, som kan göra anspråk på privilegiet att få klä av sig bakom en stängd dörr.

Men Särö är inte till för främlingen. Särö är till för göteborgaren och för den han vill sluta i sin gästfria famn. På Särö är göteborgaren hemma hos sig, och han har kommit hit för att ha det lugnt och få vara i fred. Att till friden hör, att han har grannen in på livet och att man skall träffa varandra och

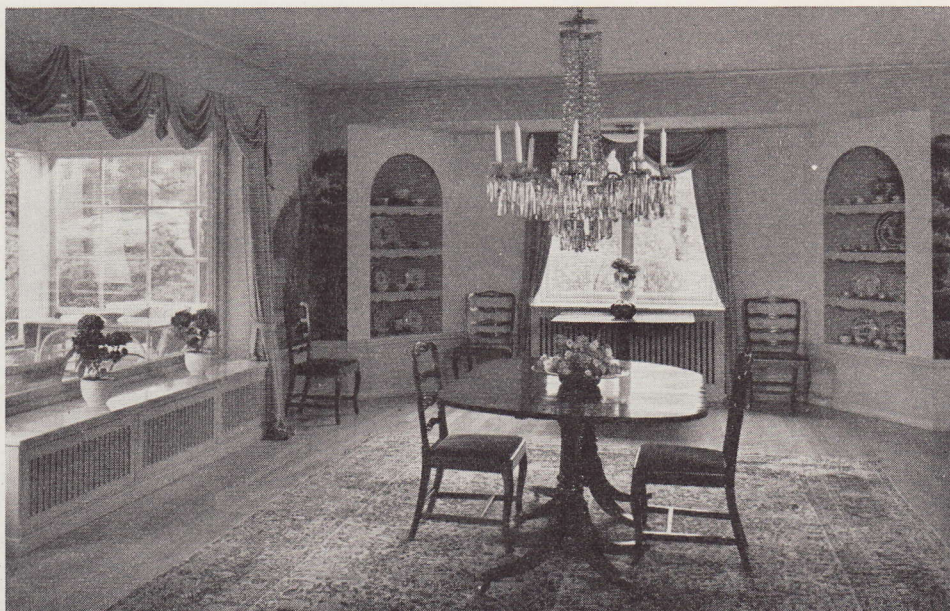
umgås med varandra, så länge sommaren varar, det tar han med ro som en tämligen självklar sak. Så var livet i hans föräldrars tid, och då kan det också vara gott nog för honom och hans barn. Det finns ingenting så konservativt som en vidsynt och liberal göteborgare. Över Särö vilar en stämning av gammal tradition och för sekler fastslagen livsform, detta utan att Särö som sommarort har någon särskilt hög ålder att berömma sig av.

Därför kan man heller aldrig upptäcka Särö annat än om man får uppleva Särö inifrån. Man ser inte genast, men man lär sig så småningom, när man strövat omkring någon tid på Särö med vänner och bekanta, som känna varje vrå bland bergen, att Särö är en av naturen benådad ort, där idegranen

Kortvuxna tallar omger Berghem.

Matsalen, ett mycket välproportionerat rum av tydligt engelskt tycke.

Praktfulla, tryckta tapeter från början av 1800-talet kläder matsalsväggarna.

Nedan: terrassen på Berghem är belagd med präktiga kalkstenshällar.

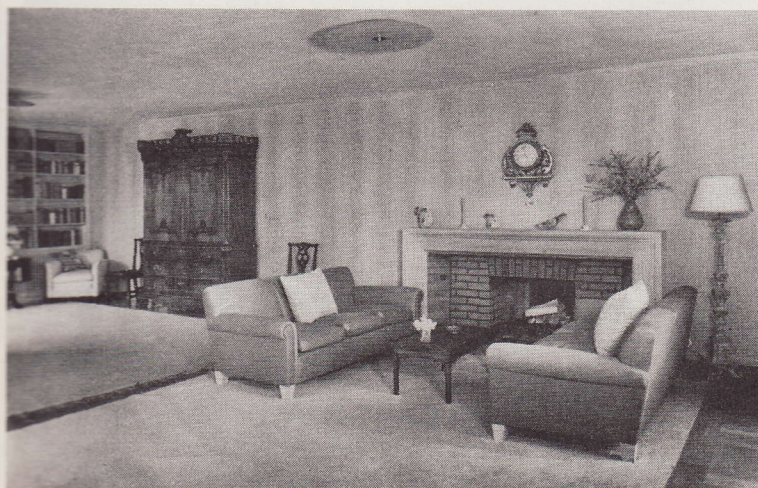
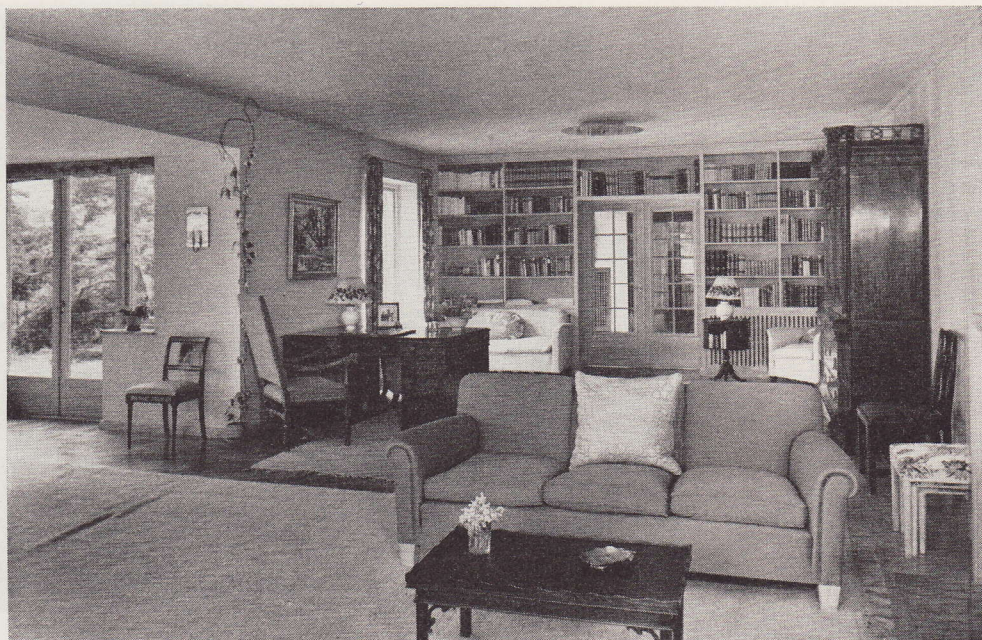
ännu växer i dungar, där ekarna stå lika säkra och kraftiga i dälderna, som innan fienden bränt ner västkustens ekskogar för att lamslå svenska flottan, och där det botaniska beståndet är rikt varierat och utsökt förnämligt.

Om Särö på främlingen verkar tämligen tillknäppt och oåtkomligt, är verkan på göteborgaren den motsatta — det vill säga, om han själv tillhör samma krets som Särös inbyggare. Här känner han sig hemma, här tillhör han en stor familj. Alla känna varandra, alla umgås med varandra, men på samma gång kan man, paradoxalt nog, känna sig ensam och få vara i fred för sig själv.

Särö är en sommarplats. Men det finns dock några göteborgsfamiljer, som gjort Särö till sitt hem året runt. En av dessa familjer är direktör Erik Wijk, chefen för Nordisk Resebureau, och hans maka, född Broström. Om någon familj skall kunna känna sig som bärare av gammal göteborgstradition, skall det väl vara denna, där två av Göteborgs allra främsta patricierfamiljer förenats.

Det stora »samlingsrummet» i nedervåningen är ytterligt rymligt men ändå sammanhållet och trivsamt.

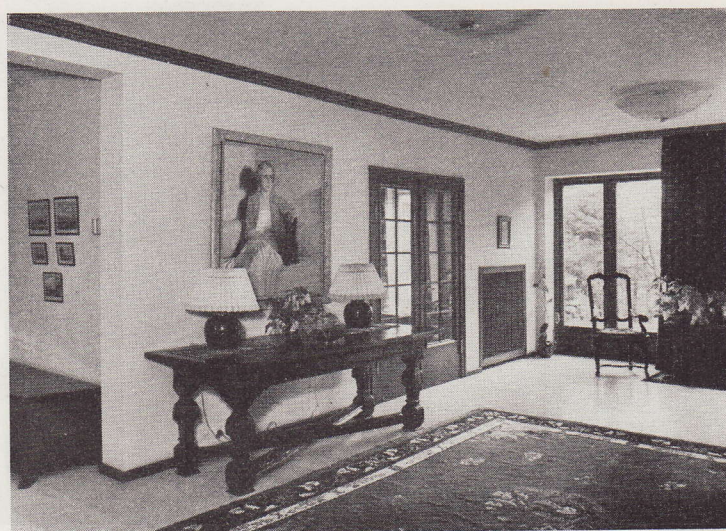
Ett par breda soffor står framför den stora tegelmurade öppna spisen.

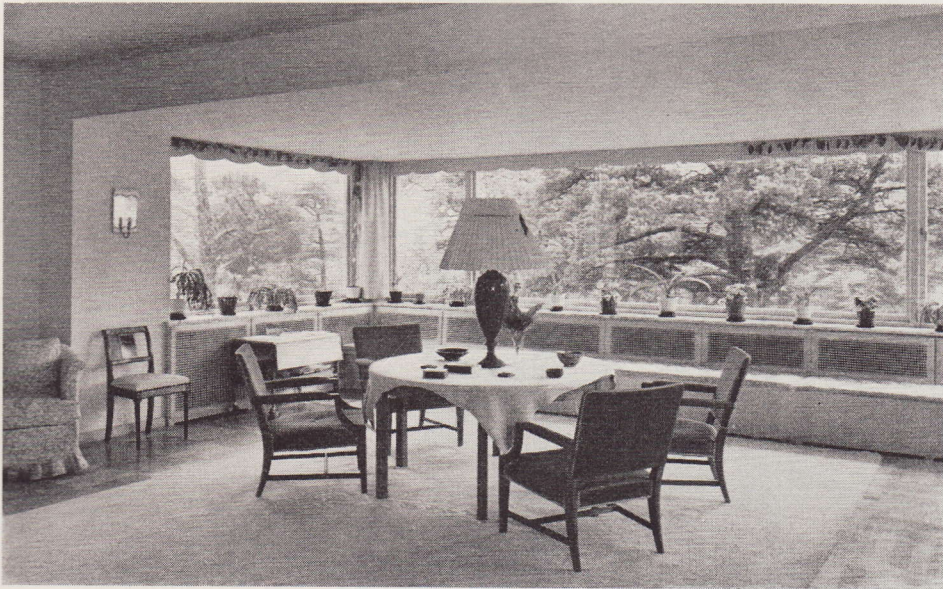
Den wijkska villan är ritad av Nils Einar Eriksson och har inte utan skäl fått namnet Berghem. Den ligger mitt i hjärtat av Särö på höjden ovanför tennisbanorna och restaurangen. Runt omkring ligger det fullt med andra villor, men liksom genom ett mirakel ligger den på samma gång så fullkomligt i fred som någonsin är möjligt. Man ser inte ens någon av villorna i närheten, man har orörd natur runt omkring sig, och man har utblickar över vattnen omkring. Den natur, som här dominerar, är talar och bergknallar, en kärv och vresig men på samma gång så sund och trofast nordisk natur, som man någonsin kan begära. Det är dessutom en natur, som är lika storvulet vacker vid alla tider på året, vinter och sommar, vår och höst.

Nils Einar Eriksson har de senaste åren varit Göteborgs mest uppskattade och anlitade arkitekt. Hans stora monumentalverk, Konserthuset, Mässhallarna, Thulehuset, Centrumhuset ha för alltid knutit samman hans namn med Göteborgs. Men att han med samma skicklighet och säkra smak även kan lösa smärre uppgifter, visar Berghem. Huset är rent och sakligt på ett naturligt och vackert sätt. Det är lugnt och värdigt, utan alla överdrifter eller

Kortväggen i »samlingsrummet» är fylld av böcker. T. h. ses fru Wijks porträtt över biblioteksbordet.

nycker. Det har inkomponerats i naturen på ett sällsynt lyckligt sätt och är på samma gång sådant, att alla möjligheter att komma i kontakt med naturen äro omsorgsfullt utnyttjade med hjälp av vida fönster, altaner och terrasser.

Själva arkitekturen är alltigenom modern men har ingenting utmanande funktionalistiskt över sig. Med sitt raka, låga, sluttande tak och sina vitkalkade väggar har den snarast någonting av gammal svensk herrgårdstradition över sig. I varje fall verkar den inte på något sätt främmande i denna ursvenska västkustnatur.

Invändigt präglas huset av rymlighet och komfort. Det är alltigenom stora, rejäla utrymmen och vida utblickar genom fönstren. Ett mycket vackert rum är matsalen, vars karaktär bestämmes av den praktfulla, tryckta tapeten från början av 1800-talet, gjord i Frankrike men återgivande amerikanska motiv. I övrigt har rummet som naturligt är i denna miljö en ganska engelsk hållning med sitt sideboard i mörk mahogny och sina på chippendalemotiv återgående stolar. Det stora samlingsrummet i nedervåningen är ytterligt rymligt men ändå sammanhållet och trivsamt. Det har en stor öppen tegelmurad spis med breda soffor framför, en kortvägg fylld av böcker och en härlig utbyggnad med väldiga glasfönster.

»Bodegan» på Berghem (nedan) och överst den härliga utbyggnaden med väldiga glasfönster i »samlingsrummet» samt ett praktskåp t. h.

I fråga om inredningen av detta såväl som de flesta andra rummen på Berghem fäster man sig särskilt vid den smak och skicklighet, med vilken nytt och gammalt sammanställts. Det är en gammal fördom, att inte nya och gamla saker trivas med varandra. Det är tvärt om så, att om blott båda delarna äro goda, vackra och ändamålsenliga, kunna de gå utomordentligt väl ihop. Men en förutsättning är, att de inte trängas med varandra utan få gott om plats. De stora utrymmena på Berghem göra, att varje sak kommer till sin rätt, och att helhetsintrycket blir lugnt och vilsamt.

Det wijkiska hemmet på Särö är i bästa mening modernt, men det är på samma gång buret av det bästa, som den gamla säreget göteborgska hemtraditionen haft att ge.

FOTOGRAFIERNA AV CARL GEMLER

